दिति चात्मानं यो रक्षति स जीवति" भा० आ०१४५ अ० । "अयमग्निर्दहन् कक्षमितआयाति भीषणः" भा० आ०८३६६ अरुण्ये "अग्निर्महाकक्षमिवान्तकाले"भा० व० १२० अ०। १७ बाहुमात्रे स्त्रीत्वमपि "कक्षैः कक्षां विधुन्वानावास्फोटं तत्र चक्रतुः" भा०स० २२ अ० । वस्त्राञ्चले तु पुंस्त्री "चित्रहस्तादिकं कृत्वा कक्षाबन्धञ्च चक्रतुः" भा०९०२ । "वामे पृष्ठे तथा नाभौ कक्षत्रयमुदाहृतम् । एभिः कक्षैः परीधत्ते योविप्रः स शुचिः स्मृतः" स्मृतिः "परिधानात् बहिःकक्षा निबद्धा ह्यासुरी भवेत्"योगिया०। १८नौकाङ्गे हेम० । बाहुमूले (वगल) "वैदूर्य्यरूपान् प्रतिमुच्य काञ्चनानक्षान् स कक्षे परिगृह्य वाससा" भा०वि०२५ श्लो०। प्रकोष्ठे "आ पञ्चम्यास्तु कक्षाया नैनं कश्चिदवारयत्" रामा०। "क्रान्तानि पूर्व्वं कमलासनेन कक्षान्तराण्यद्रिपतेर्विवेश" कुमा० "करेणुकाभिरशून्यकक्षान्तरम्"काद० १९परिकरे"आबद्धनिविडकक्षैः"काद०। कक्षारोगस्तु "बाहुपार्श्वांसकक्षासु कृष्णस्फोटां सवेदनाम् । पित्तप्रकोपात् संभूतां कक्षामिति विनिर्द्दिशेत्" । कक्षाभागेषु ये स्फोटाः जायन्ते मांसदारुणाः । अन्तर्दाहज्वरकरा दीप्तपावकसन्निभाः । सप्ताहात् द्वादशाद्वा पक्षाद्वा घ्नन्ति मानवम्" सुश्रुते उक्तलक्षणः । "इरिविल्लां गन्धनाम्नीं कक्षां विस्फोटकांस्तथा । पित्तजस्य विसर्पस्य क्रियया साधयेत् भिषक्" सुश्रु० २०कच्छे जलप्राये विश्वः ।

कक्षक पु० जनमेजयसर्पसत्रहते वासुकिकुलजसर्पभेदे । "हिरण्यबाहुः शरणः कक्षकः कालदन्तकः । एते वासुजकिजानागाः प्रविष्टा हव्यवाहनम्" भा०आ०५८अ० ।

कक्षतु द० कक्ष इव तन्यते विटपं तन–वा० डु । वृक्षभेदे तस्य फलम् अञ् प्लक्षा० न लुक् । काक्षतव तत्फले न० चतुरर्थ्याम् उवर्णान्तत्वात् अण् । काक्षतव तत्सन्निकृष्टदेशादौ त्रि० ।

कक्षधर न० कक्षां धारयति धृ–अच् नि०ह्रस्वः । सुश्रुतोक्ते वक्षःकक्षयोरन्तरालस्थानस्थिते मर्म्मस्थानभेदे ।"विशेषतस्तु यानि सक्थिगुल्मजानुविटपानि तानि बाह्वोर्मणिबन्धकर्परकक्षधराणि । वङ्क्षणवृषणयोरन्तरे विटपम् एवं वक्षःकक्षयोर्मध्ये कक्षधरमिति" लक्षित्वा कक्षधरे पक्षाघातः"सुश्रुते तद्वेधे पक्षाघात उक्तः ।[स्त्रियां ङीप् ।

कक्षप पुंस्त्री कक्षे जलप्राये पिबति पा-क०७त० । कूर्म्मे

कक्षरुहा स्त्री कक्षे जलप्राये रोहति रुह–क । (नागरमुथा) नागरमुस्तायाम् राजनि० तस्याजलप्रायभवत्वात्तथात्वम् ।

कक्षशाय पुंस्त्री कक्षे शुष्कतृणे शेते शी–ण । कुक्कुरे शब्दमाला । स्त्रियां ङीप् ।

कक्षशायु पुंस्त्री कक्षे शेते शी-उण् । कुक्कुरे राजनि० ।

कक्षसेन पु० "परीक्षितोऽभवन् पुत्राः सर्व्वे धर्म्मार्थकोविदा । कक्षसेनोग्रसेनौ तु चित्रसेनश्च वीर्य्यवान्" भा० आ० ९४ अ० उक्ते परिक्षिन्नृपपुत्रभेदे । अयञ्च परिक्षित् आविक्षतःपुत्रः "आविक्षतः परिक्षित्तु" इत्युपक्रमात् । "अलर्कः कक्षसेनश्च गयो गौराश्व एव चेति" यमसभासद्वर्णने उक्तम् । तस्याश्रमश्च अवन्तिदेशस्थासितगिरिस्थः । "अवन्तिषु प्रतीच्यां वै" इत्युपक्रम्य "बहुमूलफलोपेतो ह्यसितोनाम पर्व्वतः । आश्रमं कक्षसेनस्य पण्यस्तत्र युधिष्ठिर !" भा० व० ८९अ० । तस्य च संन्यासकथा । "कक्षसेनस्तु राजर्षिर्वसिष्ठाय महात्मने । न्यासं यथावत् संन्यस्य जगामाशु महायशाः" भा० अनु० १०७अ० । तस्य प्रातःस्मर्य्यतामाह भा०अनु० १६७अ० । "कक्षसेनश्च राजर्षिर्येचान्ये नानुकीर्त्तिताः । कल्यमुत्थाय योनित्यं सन्ध्येऽह्यस्तमयोदये । पठेच्छुचिरनावृत्तः सधर्म्मफलभाग्भवेत्"। "कक्षसेनार्ष्णिसेनौ च सिन्धुद्वीपश्च पार्थिवः । एते चान्ये च बहवः सिद्धिं परमिकां गताः" भा०अश्व०९१अ० । २ऋषिभेदे च । यस्यापत्यमभिप्रतारी । "अथ शौनकञ्च कापेयमभिप्रतारिणं काक्षसेनिं परिवेष्यमाणौ ब्रह्मचारी विभिक्षे" छा०उ० कक्षसेनस्यापत्यम् इञ्" भा० ।

कक्षा स्त्री कष–स । १उत्तरीयवस्त्रे २काञ्च्याम् ३मध्यबन्धने ४हस्तिबन्धने च विश्वः ५मध्ये ६संशयकोटौ ७तुल्यतायाञ्च । समकक्षः । कक्षीकृतः क्रोडीकृतः । ८राजान्तःपुरे च तत्र मध्यबन्धने"दृधे परैःसह दृढबद्धकक्षया" माघः "कक्षा मध्यबन्धनम्" मल्लि० कक्षशब्दे उक्तार्थेषु च

कक्षापट पु० कक्षाकारः पटः । कौपिने हला० ।

कक्षाय नामधातुः पापचिकीर्षायाम् । "सत्रकक्षकष्टकृच्छ्रहनेभ्यः कण्वचिकीर्षायाम्" वार्त्ति०क्यङ् । कक्षायते कक्षं (पापम्) चिकीर्षति । अकक्षायिष्ट कक्षायां–बभूव आस चक्रे ।

कक्षावेक्षक प० कक्षं वनमुपवनं साम्यं स्त्रीबाहुमूलं वा कक्षां राजशुद्धान्तःपुरीं वाऽवेक्षते अव+ईक्ष–ण्वुल् । १शुद्धान्तपालके, २उद्यानपालके, ३रङ्गाजीवे, ४जारे करौ ६द्वाःस्थे च मेदि० ।